

Náklady disciplinárního řízení

Zadání:

Na základě jednání představenstva 1. 7. 2014 bylo právnímu oddělení kanceláře uloženo zpracovat stanovisko k možnosti zpoplatnění disciplinárního řízení – a to jednak z hlediska zavedení kauce, kterou by musel hradit stěžovatel, jednak z hlediska náhrady nákladů řízení, které by měl hradit neúspěšný účastník.

Právní rámec:

1/ Zákon o výkonu povolání

Výňatky ze zákona:

- § 21 odst. 1 – O uložení disciplinárního opatření rozhoduje stavovský soud v disciplinárním řízení, které se zahajuje na návrh dozorčí rady.
- § 21 odst. 3 – Nestanoví-li tento zákon nebo vnitřní předpisy Komory něco jiného nebo nevyplývá-li něco jiného z povahy věci, použijí se v disciplinárním řízení ustanovení správního řádu.
- § 23 odst. 6 – Do působnosti Komory náleží zejména – b) spolupůsobit při ochraně veřejných zájmů v oblasti výstavby, architektury a územního plánování; f) pečovat o vysokou úroveň výkonu činnosti autorizovaných osob; h) vést disciplinární řízení.
- § 27 odst. 1 písm. c) – Dozorčí rada je nejvyšším kontrolním orgánem Komory. V rámci své působnosti zejména dohlíží nad řádným výkonem činnosti autorizovaných osob.

Z uvedeného plyne:

- Komora je povinná vést disciplinární řízení v případě, že se vyskytne podezření, že autorizovaná osoba závažně nebo opakovaně porušila své povinnosti, konkrétně z orgánů Komory zastává roli žalobce dozorčí rada.
- Podle dikce správního řádu je disciplinární řízení tzv. řízením zahajovaným z moci úřední – dozorčí radě tedy sice může být podán podnět (stížnost), ale je plně v pravomoci dozorčí rady posoudit, zda bude disciplinární řízení zahájeno nebo ne.
- Zákon nijak neupravuje postavení stěžovatele/osoby, která dala k zahájení řízení dozorčí radě podnět.
- Zákon nijak neupravuje ani možnost „kauce“ ani otázku náhrady nákladů řízení.
- Stěžovatel nemá oprávnění o své vůli disciplinární řízení zahájit, jelikož to činí dozorčí rada, která je v řízení žalobcem. Stěžovateli tak nemůže být uložena povinnost uhradit předběžnou kauci jako podmínku pro zahájení řízení, jelikož by mu současně muselo být umožněno zahájit o své vůli řízení (byť proti vůli dozorčí rady). To však neodpovídá principům, na nichž vedení disciplinárního řízení stojí.
- Náhrada nákladů řízení je teoreticky možná, byla by však nutná změna zákona, tak aby tam tato povinnost byla výslovně uvedena – zde se vychází z obecné ústavní zásady, že povinnosti smějí být ukládány pouze na základě zákona a v jeho mezích.

2/ Vnitřní předpisy Komory – Disciplinární a smírcí řád

Výňatky z řádu:

- § 2 odst. 2 písm. c) - Dozorčí rada je povinna stíhat všechna disciplinární provinění, o nichž se dozvěděla.
- § 7 odst. 1 – Účastníkem disciplinárního řízení je autorizovaná nebo registrovaná osoba, proti které bylo zahájeno disciplinární řízení (disciplinárně obviněný) a dozorčí rada zastoupená předsedou dozorčí rady Komory, popřípadě jím pověřeným členem dozorčí rady Komory (disciplinární žalobce). Osoba, která podala podnět k zahájení řízení, je vedlejším účastníkem disciplinárního řízení.
- Hlava sedmá (§§ 63 a 64) – do r. 1998 obsahovala úpravu nákladů disciplinárního řízení, na valné hromadě v roce 1999 byla z DSŘ vypuštěna – týkalo se (i) povinnosti disciplinárně obviněného uhradit Komoře paušální náhradu 5.000,- Kč v případě odsuzujícího rozsudku; (ii) povinnosti jakéhokoli účastníka, který se bez omluvy nedostavil k jednání, uhradit Komoře částku 1.000,- Kč; (iii) práva disciplinárně obviněného, který byl obvinění zproštěn, žádat vůči Komoře náhradu za ztrátu času a náhradu hotových výdajů.

Z uvedeného plyne:

- V návaznosti na zákon je podrobněji specifikována role dozorčí rady a stěžovatele, který má roli pouhého vedlejšího účastníka řízení.

- Možnost úpravy náhrady nákladů řízení – v roce 1999 došlo k vypuštění těchto ustanovení, dle informace v podkladech pro VH 1999 a informace JUDr. et PhDr. Jiřího Plose to bylo z důvodu, že „aplikace ustanovení o náhradách nákladů řízení působila trvalou obtíž“, které měly povahu jejich obtížné vymahatelnosti.

Možné změny zákona o výkonu povolání a Disciplinárního a smírčího řádu

1/ Kauce

1.1 První možností by byla změna zákona tak, že by došlo ke komplexní změně povahy disciplinárního řízení, které by se dostalo do roviny sporu mezi dvěma osobami. Je otázka, zda taková změna je vůbec možná – pokud Komora (dozorčí rada) má povinnost dohlížet nad výkonem činnosti autorizovaných osob, nemůže požadovat jakoukoli finanční úhradu v případě podání podnětu na zahájení disciplinárního řízení.

1.2 Druhou možností by byla úprava DSŘ, která by umožnila, aby DR na základě složení kauce měla povinnost svým návrhem zahájit disciplinární řízení. Upozorňujeme však, že by tímto nebylo dosaženo sledovaného účelu, a to zejména z toho důvodu, že dle zákona by nadále zůstalo v platnosti, že DR má povinnost stíhat všechna disciplinární provinění, o kterých se dozví. To znamená, že pokud obdrží podnět, z něhož vyplývá, že mohlo být spácháno disciplinární provinění, má POVINNOST tento podnět přezkoumat, nehledě na to, zda je zaplácena kauce či nikoliv a dokonce bez ohledu na to, zda byl podán podnět konkrétní osobou či anonymně.

Kauce by tak měla význam pouze u těch podnětů, na základě kterých se DR po provedení disciplinárního zjišťování rozhodne disciplinární řízení nezahajovat. Je však otázkou, zda je žádoucí, aby se taková řízení před Stavovským soudem dostávala.

2/ Náhrada nákladů řízení

Byla by nutná změna zákona, kde by byla alespoň obecně stanovena povinnost k náhradě nákladů řízení, která by poté byla v podrobnostech rozpracována v DSŘ – viz varianty uvedené níže.

Rizika změny zákona o výkonu povolání

- *rozpor s obecnými právními principy*
Disciplinární řízení z povahy věci nemůže být zpoplatněné. I kdyby změna zákona byla odsouhlasena, mohlo by znění obsahující povinnou kauci být podle mého názoru napadnuto u Ústavního soudu.
- *neexistuje možnost kontroly nad průběhem legislativního procesu*
Předně by bylo nutné se dohodnout s MMR, že Komora připraví návrh změn a MMR tento návrh předloží do vlády. Dále je třeba si uvědomit, že jakmile se návrh novely dostane do vlády a posléze do Parlamentu, nelze prakticky ovlivnit další průběh. Pozměňovací návrhy pak může snadno dojít k tomu, že bude schváleno něco zcela odlišného od původního návrhu. Samozřejmě i včetně toho rizika, že se do textu zákona zasáhne mnohem na více místech.

Možnosti úprav vnitřních předpisů Komory v návaznosti na případné změny zákona o výkonu povolání

1/ Kauce

Stanovení kauce jako podmínky pro vedení disciplinárního řízení není beze změny zákona možné.

Kauce by mohla být zavedena průřezovou úpravou DSŘ v souladu s bodem 1.2 výše, která by zavedla možnost pro osobu, která podává podnět na zahájení disciplinárního řízení zaplatit kauci, na jejímž základě by DR podala žalobní návrh. V případě odsuzujícího rozsudku by byla kauce stěžovateli navrátna.

Upozorňujeme, že tato úprava DSŘ by byla zcela nesystémová.

2/ Náhrada nákladů řízení

Povinnost k náhradě nákladů řízení by musela být primárně uvedena v zákoně – tzn. bez změny zákona není toto možné.

Podle mého názoru připadají v úvahu dvě varianty:

- Náhrada nákladů způsobených činnostmi účastníka
Typicky pokud se účastník bez omluvy nedostaví k jednání, je povinen nahradit tím vzniklé náklady (náhradu za ztrátu času členů Stavovského soudu i případných svědků, jejich cestovné).

- Náhrada nákladů podle úspěchu ve věci
Zde se poměrně jednoduše dá upravit povinnost k náhradě nákladů vůči Komoře pro disciplinárně obviněného, který byl odsouzen – ke zvážení je pouze, zda by hradil nějaký předem daný paušál, skutečné náklady nebo by náhrada byla určena nějakým jiným způsobem. Je ale třeba si uvědomit, že na druhé straně by pak byla dána povinnost Komory uhradit náklady v případě, že by disciplinárně obviněný byl osvobozen.
Co se týká stěžovatele a jeho povinnosti k úhradě nákladů, zde je situace složitější v tom, že stěžovatel nemá kontrolu nad průběhem řízení, nemůže nijak ovlivnit, zda Stavovský soud určitý důkaz provede nebo ne. Je proto obtížné požadovat, aby hradil náklady řízení. Byla by potřebná podrobnější úprava DSŘ v tom smyslu, že by byla zdůrazněna povinnost stěžovatele předložit veškeré důkazy, které má ve věci k dispozici – pokud tak neučiní, může být sankcionován.
Rizikem může být nárůst anonymních podání – dozorčí rada se jimi musí ze zákona zabývat, není zde ovšem žádný známý stěžovatel, který by měl povinnost hradit náklady.

Závěr

Za současného znění zákona o výkonu povolání není možné požadovat jakoukoli kauci jako podmínku pro zahájení disciplinárního řízení. Taková kauce je nadto v rozporu s podstatou disciplinárního řízení jako takového, kdy toto řízení je zahajováno z moci úřední, žalobcem je dozorčí rada, která tímto vykonává jednu z hlavních působností Komory, tedy dohlíží na řádný výkon profese autorizovaných osob.

Požadovat náhradu nákladů disciplinárního řízení je teoreticky možné, vyžadovalo by to však změnu zákona o výkonu povolání a v návaznosti na to úpravu v Disciplinárním a smírčím řádu. Bylo by také třeba si vybrat z několika variant, jak tuto náhradu nákladů určovat - paušálně, podle skutečných nákladů, podle počtu úkonů nebo kombinací předchozího.